

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 447/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou, Bajzova 2, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) v spojení s čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 Tos 95/2017 zo 16. októbra 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou, Bajzova 2, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 5

a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) v spojení s čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Tos 95/2017 zo 16. októbra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a zo spáchania ďalších trestných činov. Dňa 14. apríla 2016 Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe dovolania sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 5 Tdo 13/2016 (okrem iného) zrušil meritórne rozhodnutia súdov nižšieho stupňa vydané v sťažovateľovej veci [odsudzujúci rozsudok Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 88/2012 z 10. júla 2014 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 To 89/2014 z 10. septembra 2014, ktorým boli zamietnuté odvolania sťažovateľa a prokurátora proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, pozn.] a uznesením sp. zn. 5 Tdo 13/2016 podľa § 380 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vzal obvineného do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Po vrátení veci dovolacím súdom okresnému súdu na ďalšie konanie sťažovateľ podaním z 11. septembra 2017 požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 15/2016 z 29. septembra 2017 jeho žiadosť zamietol podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku, neprijal záruku dôveryhodnej osoby (matky a otca sťažovateľa) ani písomný sľub sťažovateľa a nenahradil jeho väzbu ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti označenému uzneseniu okresného súdu z 29. septembra 2017 sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú krajský súd (napadnutým) uznesením sp. zn. 7 Tos 95/2017 zo 16. októbra 2017 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

V sťažnosti adresovanej ústavnému súdu sťažovateľ namietané porušenie svojich v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením krajského súdu odôvodňuje okrem iného takto:

„Porušovateľ (krajský súd, pozn.) rozhodoval o sťažnosti, ktorú som podal proti uzneseniu Okresného súdu Košice I. sp. zn. 1 T/15/2016 z 29. 9. 2017 v nezákonnom zložení a porušil tým právo, ktoré mi priznáva čl.46 ods. 1 Ústavy i čl. 6 Dohovoru a to je moje právo na nestranný súd. Sudca a referent trestnej veci, člen odvolacieho senátu 7 T [REDAKOVANÉ] bola v konaní na súde prvého stupňa v mojej trestnej veci určená ako sudca pre prípravné konanie. Dňa 4. 1. 2012 na Okresnom súde Košice I ma po výsluchu vo veci sp. zn. 0 Tp 3/12 vzala do väzby, dňa 28. 3. 2012 rozhodla o zmene dôvodov väzby, rozšírila dôvod väzby aj za iné skutky, na návrh prokurátora Krajskej prokuratúry, po stotožnení sa s jeho dôvodmi, rozhodla dňa 11. 6. 2012 o predĺžení lehoty väzby a o zmene dôvodov väzby a v rozhodnutí sa [REDAKOVANÉ] zaoberá právnou kvalifikáciou terorizmu, rozoberá trestnú činnosť, ktorej som sa dopustil pred 6 rokmi, cituje dôkazy, hodnotí dôkazy, hodnotí moju osobu.

... Už okolnosti opísané... sú dôvodom na vylúčenia sudcu podľa ust. § 31 ods. 3 Tr. por. Nie je síce vylúčený sudca pre prípravné konanie, ak rozhodoval o zaistovacích úkonoch, ale je vylúčený sudca, ktorý rozhodoval ako sudca pre prípravné konanie podľa § 348 Tr. por., keďže v tomto prípade ide o rozhodnutie vo veci samej. Z obsahu spisového materiálu sp. zn. 0 Tp 3/12 jasne vyplýva, že sudkyňa pre prípravné konanie ma na Okresnom súde Košice I dňa 4. 1. 2012 vypočula ako obvineného v zmysle § 348 ods. 1 písm. a) k okolnostiam zadržania, skutku, či sa ku skutku priznáva, rozhodla o väzbe na návrh prokurátora 28. 3. 2012 i o rozšírení dôvodov väzby, čo zodpovedá ust. § 348 ods. 1 písm. b) Tr. por.

... Podľa môjho názoru bol porušený článok 17 ods. 2 a 5 ústavy, pretože do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, pričom dôvod musí byť dôsledne posúdený s ohľadom na situáciu, v ktorej sa obžalovaný nachádza, musí sa vziať aj čas, ktorý uplynul od spáchania skutku s prihliadnutím na to, či aj po dlhej dobe od spáchania skutku, je tu reálna možnosť na pokračovanie v trestnej činnosti, a aj neprimerane dlhá doba od podania obžaloby zohráva svoju úlohu pri posúdení, či tu trvajú dôvody väzby.

Pritom treba mať stále na zreteli zásadu prezumpcie neviny, ktorá platí až do právoplatného odsúdenia.

... Porušovateľ sa vôbec nezaoberal uplynutím času od spáchania protiprávnej činnosti a dĺžkou trestného konania, ktorá je takmer 6 rokov a vyhol sa zhodnotiť dĺžku trestného konania, ktorú ja som namietol a považoval som ju za neprimeranú s prihliadnutím na podanie obžaloby v roku 2012. Nevyhodnotil to, že som z toho bol aj vo výkone trestu 1,5 roka v [REDAKOVANÉ] a tento výkon trestu i dlhá väzba 6 rokov spôsobili to, že už vôbec nepomýšľam na protiprávne konanie. Pred najvyšším súdom som predsedovi senátu dňa 14. 4. 2016 povedal, že na trestnú činnosť ani nepomýšľam, čím aj tento vykonaný trest, mal u mňa preventívny účinok. Porušovateľ pri hodnotení, či u mňa trvajú dôvody väzby mal vziať v úvahu, že v prípravnom konaní i na hlavnom pojednávaní bolo dokazovanie, ukončené, trestnú činnosť nepopieram, v podstate od roku 2013 sa v trestnom konaní rieši právna kvalifikácia skutkov.

... Situáciu, v ktorej sa nachádzam v dôsledku duševnej poruchy, ktorou trpím od 14. roku veku, a pre ktorú sa sústavne (denne) liečim, súd nezohľadnil, neprihliadol na môj záujem a na to, že žijem v humánnej spoločnosti, ktorá zohľadňuje i záujem jednotlivca a jeho zdravie. To, že sú mi vo väzbe podávané lieky, ani to, že môžem byť umiestnený v nemocnici pre odsúdených, neznamená, že je to pre moju liečbu dostatočujúce.

Pokiaľ ide o zdravotný stav, porušovateľ nepripustil moju argumentáciu o zhoršenom zdravotnom stave preukázanú zdravotnou dokumentáciou od novembra 2016.

... Porušovateľ nepostupoval v zmysle citovaných (v sťažnosti označených, pozn.) článkov ústavy, nepostupoval v zmysle Dohovoru, nezaoberal sa dôsledne dôvodmi, ktoré som uvádzal v žiadosti o prepustenie z väzby tak, ako to rozoberám v tejto ústavnej sťažnosti. Závažným spôsobom porušil moje právo na prepustenie z väzby počas konania, a preto je jeho rozhodnutie nezákonné.“

Sťažovateľ na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1/ Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5, čl. 50 ods. 2 Ústavy SR a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c),

ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 Tos/95/2017 16. 10. 2017 bolo porušené.

2/ Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn.7 Tos /95/2017 sa zrušuje a vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3/ Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 € a náhradu trov konania, ktorú je povinný zaplatiť porušovateľ Krajský súd v Košiciach na účet advokátky.“

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď

namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ v posudzovanej veci namietané porušenie v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením krajského súdu odôvodňuje (v podstate) tým, že

- rozhodovania o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 T 15/2016 z 29. septembra 2017, ktorým bola (okrem iného) zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, sa zúčastnila ako členka senátu krajského súdu aj sudkyňa [REDACTED], ktorá v predchádzajúcom štádiu trestného konania rozhodovala v jeho veci ako sudkyňa pre prípravné konanie, čo podľa jeho názoru zakladalo dôvod na jej vylúčenie z rozhodovania krajského súdu podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku,
- krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, hoci podľa jeho názoru neboli naplnené zákonom ustanovené dôvody na jeho ďalšie väzobné stíhanie.

Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľom vzneseným výhradám v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo

za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľom označenými základnými právami podľa ústavy, resp. právami podľa dohovoru, pričom v súlade s materiálnym prístupom k ochrane ústavnosti vzal pri posudzovaní namietaného porušenia práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu do úvahy aj obsah procesne bezprostredne mu predchádzajúceho uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 T 15/2016 z 29. septembra 2017, keďže označené rozhodnutie prvostupňového súdu a napadnuté rozhodnutie krajského súdu o uplatnenom opravnom prostriedku (sťažnosti, pozn.) tvoria z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

Podľa prvej vety § 31 ods. 3 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak.

Podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

- ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest [§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku],
- bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhovie, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

II.1 K námietke nezákonného zloženia senátu krajského súdu

Z dokumentácie pripojenej sťažovateľom k jeho sťažnosti podanej ústavnému súdu vyplýva, že [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (v tom čase s menom [REDAKOVANÉ], pozn.) rozhodovala ako sudkyňa pre prípravné konanie o väzbe sťažovateľa, pričom konkrétne šlo o

- vzatie sťažovateľa do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 3/12 zo 4. januára 2012,
- rozšírenie dôvodov väzby aj na ďalšie skutky, pre ktoré bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie podľa § 76 ods. 8 v spojení s § 79 ods. 2 Trestného poriadku uznesením okresného súdu č. k. 0 Tp 3/12-41 z 28. marca 2012 a
- predĺženie lehoty väzby sťažovateľa podľa § 76 ods. 3 v spojení s § 79 ods. 2 Trestného poriadku a rozšírenie dôvodov väzby aj na ďalšie skutky, pre ktoré bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie podľa § 76 ods. 8 v spojení s § 79 ods. 2 Trestného poriadku uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 3/12 z 11. júna 2012.

Menovaná sudkyňa v neskoršom štádiu trestného stíhania vedeného proti sťažovateľovi (v štádiu konania pred súdom, pozn.) ako členka senátu krajského súdu tiež rozhodovala (napadnutým uznesením) o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 T 15/2016 z 29. septembra 2017, ktorým bola (okrem iného) zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

Ústavný súd vo vzťahu k označenej námietke sťažovateľa, vychádzajúc zo svojej stabilnej judikatúry, v prvom rade pripomína, že za zákonného sudcu treba považovať

sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezankla a bol určený na prerokovanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06). Inými slovami, zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má vo veci konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

Účelom inštitútu vylúčenia (aj) sudcu z úkonov trestného konania podľa § 31 Trestného poriadku je zabezpečenie nestrannosti trestného konania ako celku, ako aj jednotlivých úkonov vykonávaných počas tohto konania. Zákon v tejto súvislosti neumožňuje, aby sa na vykonávaní úkonov v trestnom konaní zúčastnil sudca, pri ktorom možno mať na základe zákonom ustanovených skutočností pochybnosť o jeho nezaujatosti.

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd poukazuje na v súdnej praxi, ako aj v právnej teórii všeobecne akceptovaný právny názor, že dôvod na vylúčenie sudcu z rozhodovania na súde vyššieho stupňa v zmysle už citovanej prvej vety § 31 ods. 3 Trestného poriadku môže byť naplnený len v prípade, ak sudca súdu vyššieho stupňa v konkrétnom prípade rozhodoval ako sudca súdu nižšieho stupňa vo veci samej, teda o vine či nevine obvineného, nie však v prípade, že rozhodoval ako sudca pre prípravné konanie o zaisťovacích procesných úkonoch (pozri napr. III. ÚS 632/2016), medzi ktoré patrí aj väzba (pozri napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 37/2010, sp. zn. 4 Tost 31/2014).

Uvedený právny názor je v súlade aj s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), z ktorej vyplýva, že ESLP opustil štrukturálne hľadisko a hľadisko nezlučiteľnosti *in abstracto* rôznych procesných funkcií a použil vo viacerých prípadoch konkrétny prístup. Vo svojich prípadoch ESLP vyslovil záver, že to, na čom záleží pri posudzovaní otázky nestrannosti, je povaha a rozsah úkonov, ktoré urobil sudca pred procesom. Treba preskúmať jednotlivé procesné úkony, ktoré sudca urobil pred rozhodnutím vo veci samej, podľa ich obsahu, t. j. podľa toho, či otázky, ktoré musel riešiť, a spôsob, ako ich riešil, neprejudikovali jeho stanovisko k vine či nevine obvineného.

Európsky súd pre ľudské práva urobil záver, že tieto hľadiská sú zásadné pre vyvodenie záveru, či subjektívna obava sťažovateľa z nedostatku nestrannosti sudcu bola aj objektívne odôvodnená (pozri napr. rozhodnutia vo veciach Sainte-Marie c. Francúzsko z r. 1992, Fey c. Rakúsko z r. 1993, Saraiva de Carvalho c. Portugalsko z r. 1994, Bulut c. Rakúsko z r. 1996, kde EŠLP nezistil porušenie zásady nestrannosti súdu; III. ÚS 153/08).

Ústavný súd taktiež poukazuje na skutočnosť, že rozhodnutie o väzbe obvineného (kam patrí aj rozhodnutie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pozn.) je osobitným procesným rozhodnutím, ktoré vyžaduje preskúmanie celého radu zákonných podmienok závislých od rôznych, v čase sa meniacich okolností, čomu zodpovedá aj zákonná povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu v každom štádiu trestného stíhania skúmať, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili (§ 79 ods. 2 Trestného poriadku). Každé rozhodovanie o väzbe konkrétneho obvineného preto *de facto* predstavuje nové rozhodovanie s možnými úplne odlišnými parametrami skutkových a právnych podmienok, pričom pri pripustení opaku by zákonný sudca nemohol rozhodovať napríklad o opakovanej žiadosti obvineného o prepustenie z väzby alebo o predĺžení lehoty väzby (ako to bolo aj v prípade sťažovateľa, pozn., m. m. II. ÚS 95/2012).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že samotná skutočnosť, že sudkyňa [REDACTED] [REDACTED] rozhodovala o väzbe sťažovateľa (teda nie o jeho vine či nevine) v štádiu prípravného konania, sama osebe nezakladala dôvod na jej vylúčenie (ako členky senátu krajského súdu, pozn.) z rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Okolnosti (právne i skutkové, pozn.) podstatné pre rozhodnutie o väzbe, z ktorých okresný súd, resp. krajský súd ako sťažnostný súd vychádzal pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa v štádiu trestného konania pred súdom, totiž boli z podstaty veci odlišné od rozhodných okolností daných v štádiu prípravného konania, a preto sudkyňa pre prípravné konanie samotnými rozhodnutiami o väzbe sťažovateľa v prípravnom konaní nemohla „prejudikovať“ svoje rozhodnutie v otázke existencie dôvodov väzby na strane sťažovateľa v neskoršom štádiu trestného konania (v konaní pred súdom).

Z uvedených dôvodov ústavný súd považoval výhradu sťažovateľa týkajúcu sa ním namietaného nezákonného zloženia senátu krajského súdu pri rozhodovaní napadnutým uznesením za neopodstatnenú.

II.2 K námietke neodôvodnenosti (ďalšieho) väzobného stíhania sťažovateľa

Okresný súd uznesenie sp. zn. 1 T 15/2016 z 29. septembra 2017, ktorým zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, neprijal záruku dôveryhodnej osoby (matky a otca sťažovateľa) ani písomný sľub sťažovateľa a nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka, odôvodnil okrem iného takto:

„Okresný súd v nadväznosti na skutočnosti uvedené v žiadosti obžalovaného týkajúce sa jeho zdravotného stavu si vyžiadal správu z [REDAKOVANÉ], či zariadenie [REDAKOVANÉ] je schopné poskytnúť obžalovanému primeranú zdravotnú starostlivosť k zdravotným ťažkostiam, ktoré uvádzal obžalovaný.

Z predloženej správy ÚVV a ÚVTOS zo dňa 28. septembra 2017 vyplýva, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] bol vyšetrený na neurologickom oddelení Nemocnice pre obvinených a odsúdených v Trenčíne v decembri 2016, so záverom, že u obžalovaného sa nepotvrdila epilepsia, ktorou ako uvádza obžalovaný trpí. Z epikríze, ktorá je súčasťou vyšetrovacieho spisu vyplýva, že obžalovaný - pacient nesúhlasil s ďalším pobytom na oddelení a preto bol eskortovaný do ústavu na výkon trestu. Záverom vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností ÚVV a ÚVTOS sú schopní zabezpečiť zdravotnú starostlivosť pre obvinených a odsúdených s každým ochorením, nevynímajúc obžalovaného.

K skutočnostiam, ktoré uviedol obžalovaný týkajúcim sa jeho duševného zdravia je nutné uviesť, že obžalovaný uvedenými ťažkosťami trpel už aj pred spáchaním skutku o čom svedčia zdravotné záznamy obžalovaného.

Okresný súd sa predmetnou žiadosťou, písomným sľubom a rovnako tak ponúknutými zárukami zaoberal. Je toho názoru, že vzhľadom na medzinárodné záväzky Slovenskej republiky, na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, dotýkajúce sa obmedzenia osobnej slobody jednotlivca a na článok 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, nie je možné doposiaľ trvajúcu väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) Tr. por. u obžalovaného [REDAKOVANÉ] nahradiť inými alternatívami v zmysle TP, vzhľadom na

konkrétny prípad, charakter trestnej činnosti, okolnosti za ktorých k nej malo dôjsť a spôsob spáchania žalovaných trestných činov za dostatočné. Rovnako tak aj ponúknuté záruky dôveryhodných osôb - rodičov obžalovaných nie sú dostatočné na to, aby sa nimi zabránilo hrozbám vyplývajúcich z väzobných dôvodov.

Uvedený záver potvrdzuje skutočnosť, že obžalovaný pred spáchaním skutku býval v spoločnej domácnosť s rodičmi, ktorí ho odhlásili z trvalého pobytu a prideliť mu samostatnú izbu, pričom rodičia obžalovaného nemali ani najmenšie tušenie o páchaní trestnej činnosti svojho syna. V uvedenej izbe došlo k zostrojeniu nástražného výbušného systému a rovnako tak tam boli zaistené podomácky zhotovené 2 ručné granáty, výbušniny a 3 pištole. S poukazom na vyššie uvedené, ponúknutý písomný sľub obžalovaného, ani záruky dôveryhodných osôb - rodičov obžalovaného a ani dohľad probačného a mediačného úradníka nepovažuje okresný súd za dostatočné na to, aby sa nimi zabránilo hrozbám vyplývajúcim z väzobných dôvodov obžalovaného [REDAKOVANÉ].“

Krajský súd (napadnuté) uznesenie sp. zn. 7 Tos/95/2017 zo 16. októbra 2017, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 29. septembra 2017, odôvodnil (v relevantnej časti) najmä takto:

„Súd... preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu spolu s predloženou zárukou na nahradenie väzby zo strany jeho rodičov, s písomným sľubom obžalovaného [REDAKOVANÉ] a s návrhom na nahradenie väzby dohľadom mediačného a probačného úradníka a po oboznámení sa s predloženým spisovým materiálom dospel k záveru, že sťažnosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] nie je dôvodná.

Dôvody na prepustenie z väzby nevyplývajú ani z predložených lekárskejších správ a ani z tvrdení obžalovaného [REDAKOVANÉ] o jeho zhoršujúcom sa zdravotnom stave, ďalších tvrdení spočívajúcich v tom, že mu nie je v priestoroch [REDAKOVANÉ], resp. v nemocnici pre obvinených a odsúdených poskytovaná dostatočná zdravotná starostlivosť.

Taktiež tvrdenie obžalovaného [REDAKOVANÉ], že v prípade prepustenia z väzby na slobodu mu bude v domácom prostredí poskytovaná adekvátnejšia liečba, nemá v obsahu predloženého spisového materiálu reálny základ.

Dôvody väzby u obžalovaného [REDAKOVANÉ] naďalej trvajú, dokazovanie na hlavnom pojednávaní už bolo vykonané v dostatočnom rozsahu a bol správne zistený

skutkový stav tak ako to konštatoval aj Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo/13/2016 zo 14. 4. 2016, na strane 39. U obžalovaného [REDAKOVANÉ] aj podľa názoru krajského súdu nie sú dôvody na nahradenie väzby zárukou podľa § 80 ods. 1 písm. a), písomným sľubom podľa § 80 ods. 1 písm. b), resp. dohľadom mediačného a probačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Tr. por., nakoľko ani krajský súd rovnako ako okresný súd nezistil žiadne výnimočné okolnosti prípadu. Zhoršujúci zdravotný stav obžalovaného [REDAKOVANÉ] je ním vnímaný subjektívne a konajúcemu súdu neboli predložené žiadne dôkazy, ktoré by tento záver súdu vyvracali.

Dôvody väzby uvedené v § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. existujú u obžalovaného [REDAKOVANÉ] aj toho času v nezmenenej podobe, tak ako to konštatoval Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí 5 Tdo/13/2016 zo dňa 14. 4. 2016, práve naopak, obava z úteku, resp. vyhýbania sa trestnému konaniu nemá ako pominúť a v súvislosti s približujúcim sa ukončením trestného konania v prípade jeho odsúdenia sa stáva táto hrozba reálnejšou. Obžalovaný je naďalej trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin vydierania v štádiu pokusu podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., kde dolná hranica trestnej sadzby je 10 rokov. Zo zaužívanej súdnej praxe vyplýva, že hrozba uloženia vysokého trestu je už, ak dolná hranica trestnej sadzby je 8 rokov, ktorá skutočnosť spolu s jeho rodinnými, sociálnymi a pracovnými väzbami a taktiež jeho narušenou osobnostnou štruktúrou podrobne charakterizovanou v znaleckých posudkoch z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie a z odboru psychológie je tou konkrétnou skutočnosťou, ktorá odôvodňuje obavu uvedenú v § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por.

Taktiež u neho naďalej existujú dôvody väzby uvedené v § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. a to vzhľadom na jeho predošlé odsúdenie za násilnú trestnú činnosť, ku ktorej súd pri rozhodovaní o väzbe v nadväznosti na trestnú činnosť, pre ktorú je súdený, musí prihliadnuť a konštatovať aj dôvody preventívnej väzby.

V ďalšom krajský súd odkazuje na právne úvahy odôvodňujúce materiálne a formálne podmienky útekovej a preventívnej väzby uvedené v uznesení Okresného súdu Košice I sp. zn. 1 T/15/2016, ktoré si pre ich správnosť a podrobnosť v celom rozsahu osvojuje.

Nadriadený krajský súd v súlade s názorom okresného súdu nezistil ani dôvody na nahradenie väzby obžalovaného [REDAKOVANÉ] písomným sľubom, dohľadom mediačného

a probačného úradníka, ponúknutou zárukou za ďalšie správanie obžalovaného ■■■■■ jeho rodičmi. Takýto postup je vylúčený s prihliadnutím na kriminálnu minulosť a taktiež na charakter žalovanej trestnej činnosti, kedy sa mal v období od roku 2009 až do 28. 12. 2011 dopustiť celkovo v desiatich prípadoch rôznej trestnej činnosti a to aj násilného charakteru, ktorá mala vzostupnú tendenciu závažnosti.

Na jednej strane Trestný poriadok pripúšťa možnosť nahradenia väzby rôznymi zárukami a písomným sľubom, avšak takéto nahradenie je len možnosťou, ako súd môže rozhodnúť, ale nie je to jeho povinnosťou. Tým, že obžalovaný ■■■■■ spolu so svojimi rodičmi ponúkol viaceré záruky a písomný sľub na nahradenie väzby automaticky neznamená, že musí byť z väzby prepustený na slobodu.“

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti, ako aj k nej priloženej dokumentácie dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Vychádzajúc predovšetkým z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj z odôvodnenia procesne bezprostredne mu predchádzajúceho uznesenia okresného súdu, s ktorým z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany tvoria jeden celok, ústavný súd konštatuje, že právne závery vyplývajúce z označených rozhodnutí všeobecných súdov nemožno hodnotiť ako také, ktoré by popierali zmysel a účel vo veci aplikovaných právnych noriem.

Vo vzťahu k výhradám sťažovateľa, ktorými namieta neopodstatnenosť svojho (trvajúceho) väzobného stíhania, ústavný súd uvádza, že podľa jeho názoru napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 15/2016 z 29. septembra 2017 v okolnostiach posudzovanej veci jasným, zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom objasňujú všetky relevantné skutočnosti odôvodňujúce ich právny záver o naplnení formálnych i materiálnych podmienok tzv. útekovej väzby, ako aj tzv. preventívnej väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku v danom štádiu trestného konania. Všeobecné súdy pritom svoje závery odôvodnili konkrétnymi skutočnosťami, týkajúcimi sa dôvodnej obavy, že po prepustení z väzby by sťažovateľ mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu, resp. že by mohol pokračovať v trestnej činnosti (charakter a spôsob spáchania trestnej činnosti,

pre ktorú bola na sťažovateľa podaná obžaloba; stupňujúca sa tendencia závažnosti skutkov, zo spáchania ktorých je sťažovateľ podozrivý; predchádzajúce odsúdenie sťažovateľa za násilnú trestnú činnosť; rodinné, sociálne a pracovné väzby sťažovateľa a jeho osobnostná štruktúra vyplývajúca zo znaleckého dokazovania v spojení s hrozbou vysokého trestu). Krajský súd, ako aj okresný súd vo svojich rozhodnutiach zároveň ústavne akceptovateľným spôsobom reagovali aj na podstatu argumentácie sťažovateľa, na základe ktorej žiadal o prepustenie z väzby na slobodu, keď vychádzajúc z lekárskeho správ a z vyjadrenia [REDAKOVANÉ] dospeli k záveru, že sťažovateľovi je možné počas výkonu väzby poskytovať adekvátnu zdravotnú starostlivosť. Ústavný súd v tejto súvislosti opätovne pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony, pričom pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Na základe uvedených skutočností, sumarizujúc už vyslovené čiastkové závery, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli reálne viesť k vysloveniu porušenia sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy, resp. práv garantovaných dohovorom. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2018